

■ **Οργανωτική Επιτροπή Συνεδρίου**
Organizing Committee

Z o e G a v r i i l i d o u
A n g e l i k i E f t h y m i o u
E v a n g e l i a T h o m a d a k i
Penelope Kambakis-Vougiouklis

■ **Γραμματειακή Υποστήριξη**
Secretarial Support

Ioannis Anagnostopoulos
Maria Georganta
Polyxeni Intze
Nikos Mathioudakis
Lidija Mitits
Eleni Papadopoulou
Anna Sarafianou
Elina Chadjirapa

■ **ISBN 978-960-99486-7-8**

■ **Τυπογραφική επιμέλεια**

Νίκος Μαθιουδάκης
Ελένη Παπαδοπούλου
Ελίνα Χατζηπαπά

■ **Σχεδιασμός εξώφυλλου**

Νίκος Μαθιουδάκης

■ **Copyright © 2012**

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Democritus University of Thrace

Εργαστήριο Σύνταξης, Μορφολογίας, Φωνητικής, Σημασιολογίας, *+Μόρφωση* ΔΠΘ
Laboratory of Syntax, Morphology, Phonetics, Semantics, *+MorPhoSE* DUTH

Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Γλωσσολογίας
International Conference of Greek Linguistics

www.icgl.gr

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΞΕΝΗΣ: ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ (Γ1)

Κατερίνα Αλεξανδρή
Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
k.alexandri@yahoo.com

Μαρία Καπουρκατσίδου
Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
kap_maria@yahoo.gr

ABSTRACT

The development of a syllabus and the course design are two basic factors to successfully teach a foreign language. Consequently, the preparation of a well designed and applicable syllabus could -up to a point- assure an effective teaching.

This proposal is about the new syllabus for the advanced level of teaching Greek as a foreign language of the School of Modern Greek Language (Aristotle University of Thessaloniki). It is based on the Common European Framework for languages, also taking into consideration the structure of the new exam levels of the Center of Greek Language (2011). Moreover, for the formation of the syllabus were included the particular language needs expressed by the students of the school during the past years, considering that at this advanced level the learner's contribution is particularly important.

Λέξεις κλειδιά: αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, syllabus, σχεδιασμός μαθημάτων, ανάλυση γλωσσικών αναγκών, διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/ Ξένης Γλώσσας.

0. Εισαγωγή

Ένας βασικός παράγοντας για την αποτελεσματική διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας, εκτός από τον σχεδιασμό των μαθημάτων, είναι η ανάπτυξη ενός αναλυτικού προγράμματος. Επομένως, η προετοιμασία ενός καλά σχεδιασμένου και εφαρμόσιμου τέτοιου προγράμματος μπορεί να εξασφαλίσει ως ένα βαθμό την αποτελεσματική διδασκαλία.

Σε αυτή την πρόταση, παρουσιάζεται το νέο αναλυτικό πρόγραμμα για το επίπεδο προχωρημένης ελληνομάθειας (Γ1) του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας (ΣΝΕΓ) του Α.Π.Θ., το οποίο βασίζεται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τη Γλώσσα (ΚΕΠΑ), λαμβάνοντας υπόψη και τη δομή των εξεταστικών δοκιμασιών για τα νέα επίπεδα ελληνομάθειας, όπως ορίζονται από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ, 2011). Επιπλέον, για τη διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος συνυπολογίστηκαν και οι ιδιαίτερες γλωσσικές ανάγκες που εκδήλωσαν οι σπουδαστές του ΣΝΕΓ κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, θεωρώντας ότι σε αυτό το προχωρημένο επίπεδο γλωσσομάθειας είναι ιδιαίτερα σημαντική η συμβολή του εκπαιδευόμενου στην επιτυχημένη κατάρτιση ενός προγράμματος διδασκαλίας.

1. Στόχοι - Μεθοδολογία

Το παρόν αναλυτικό πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί με στόχο αφενός να εξυπηρετήσει τις ανάγκες των σπουδαστών του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας, σχετίζεται δηλαδή καθαρά με το προφίλ των συγκεκριμένων σπουδαστών, και αφετέρου να διευκολύνει το έργο των διδασκόντων του Σχολείου που αναλαμβάνουν τη διδασκαλία του συγκεκριμένου επιπέδου. Πιθανόν η εφαρμογή του σε κάποιο άλλο αντίστοιχο ίδρυμα να μην είναι το ίδιο αποτελεσματική.

1.1 Το προφίλ των σπουδαστών στο ΣΝΕΓ

Το Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας ιδρύθηκε το 1970. Από τότε έχει ως αντικείμενο τα μαθήματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού σε *ενήλικες* ομογενείς και αλλοδαπούς, των οποίων σκοπός εκμάθησης της γλώσσας είναι η φοίτηση σε ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και/ή η γνωριμία με την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό. Απαραίτητες προϋποθέσεις για την εγγραφή τους στο ΣΝΕΓ είναι να διαθέτουν απολυτήριο τουλάχιστον Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και νομιμότητα παραμονής κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

1.2 Γιατί ένα νέο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών;

Είναι μεγάλη η ανάγκη για την ύπαρξη ενός προγράμματος σπουδών για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου επιπέδου ελληνομάθειας. Πρώτα απ' όλα, τα εγχειρίδια που προορίζονται για το Γ1 είναι περιορισμένα και ανεπαρκή (άλλα είναι παρωχημένα, άλλα δεν είναι πλήρη κτλ.). Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι δεν είναι ούτε απαραίτητη ούτε επαρκής η χρήση ενός εγχειριδίου. Ο σπουδαστής μπορεί να λειτουργεί αυτόνομα επιλέγοντας βάσει των αναγκών του. Ένα νέο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για το επίπεδο αυτό θα πρέπει να συνδιαμορφώνεται με τους σπουδαστές του κάθε τμήματος, με βάση τη δυναμική της κάθε ομάδας σπουδαστών. Για το λόγο αυτό, προτείνουμε την πρότερη χρήση ενός *ερωτηματολογίου διερεύνησης αναγκών*, βάσει του οποίου θα τροποποιείται κάθε φορά το πρόγραμμα σπουδών.

1.3 Ο σχεδιασμός

Για το σχεδιασμό του στηριζόμαστε:

- στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τη Γλώσσα (ΚΕΠΑ)
- στη δομή των εξεταστικών δοκιμασιών για τα νέα επίπεδα ελληνομάθειας, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ, 2011), οι οποίες τροποποιήθηκαν με βάση το ΚΕΠΑ
- σε διδακτικά εγχειρίδια και προγράμματα σπουδών ή syllabi, που προορίζονται για το επίπεδο αυτό
- στις ιδιαίτερες γλωσσικές ανάγκες που εκδήλωσαν οι σπουδαστές του ΣΝΕΓ κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών (θεωρούμε ότι σε αυτό το προχωρημένο επίπεδο γλωσσομάθειας είναι ιδιαίτερα σημαντική η συμβολή του εκπαιδευομένου στην επιτυχημένη κατάρτιση ενός προγράμματος διδασκαλίας)
- στις ιδιαίτερες γλωσσικές ανάγκες που εκδήλωσαν οι σπουδαστές του τμήματος που αναλαμβάνουμε κάθε φορά με τη χρήση του ερωτηματολογίου διερεύνησης αναγκών που έχουμε ετοιμάσει
- στη διδακτική εμπειρία μας από τμήματα προχωρημένου επιπέδου ελληνομάθειας
- σε συζητήσεις/συνεντεύξεις με συναδέλφους

Πιο αναλυτικά, όσον αφορά τη δομή των εξεταστικών δοκιμασιών του ΚΕΓ, από το 2011, με το Π.Δ. 60/30-6-2010 ΦΕΚ Α' 98 θεσμοθετήθηκαν τα 2 νέα γλωσσικά επίπεδα Α1 (Α1 για παιδιά από 8-12 ετών και Α1 για εφήβους και ενήλικους) και Γ2 και μετονομάστηκαν τα ισχύοντα επίπεδα ως εξής:

Παλαιά επίπεδα	Νέα επίπεδα
	A1
A	A2
B	B1
Γ	B2
Δ	Γ1
	Γ2

Πίνακας 1

Η τροποποίηση αυτή απαιτεί τη δημιουργία ενός νέου εμπλουτισμένου προγράμματος σπουδών, που να καλύπτει τις επιπλέον ανάγκες των υποψήφιων σπουδαστών, έτσι ώστε να αποφευχθεί μια

τυφλή διδασκαλία επικεντρωμένη στις εξετάσεις και βασισμένη αποκλειστικά στην ύλη που προτείνει το ΚΕΓ αλλά και να υπάρχει μια βάση πάνω στην οποία θα μπορέσουν να στηριχθούν οι συγγραφείς των νέων επικαιροποιημένων εγχειριδίων.

Τα εγχειρίδια, προγράμματα σπουδών / syllabi που αντιστοιχούν στο προχωρημένο επίπεδο ελληνομάθειας και τα οποία συμβουλευτήκαμε για την πρότασή μας είναι τα ακόλουθα:

- Αγάθος, Θ., Γιαννακού, Β., Δημοπούλου, Β. & Α. Τσοτσουρού, 2004. *Ακολουθώντας το κείμενο: κείμενα για το προχωρημένο επίπεδο ελληνομάθειας*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Βασιλείου, Ρ. & Ε. Προδρομίδου. «...και καλή επιτυχία». *Νέα Ελληνικά για μετανάστες, παλιννοστούντες, πρόσφυγες και ξένους-Επίπεδο Γ. Μεταίχμιο. (προσαρμοσμένο στα παλιά επίπεδα εξετάσεων ελληνομάθειας του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας)*
- Γαβριηλίδου, Γ., 2010. *Τα καλώς κείμενα για προχωρημένους*, εκδ. University Studio Press.
- Παναγοπούλου, Α. & Α. Χατζηπαναγιωτίδου. *Ελληνικά για προχωρημένους (ομογενείς και αλλογενείς) - Γ κύκλος. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών*.
- Κίτσα, Β. 2006. *Η διδασκαλία του λεξιλογίου της ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας. Λεξικογραφική εφαρμογή. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας*.
- Ιακώβου Μ. & Σ. Μπέλλα, 2004. *Αναλυτικό Πρόγραμμα για τη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας σε Ενηλίκους: Προχωρημένο Επίπεδο*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- *Ιστοσελίδα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, 2011. Πιστοποίηση Ελληνομάθειας. <http://www.greeklanguage.gr/certification/> (τελευτ. πρόσβαση: 20/02/12)*

1.4 Το ερωτηματολόγιο

Για την ανάλυση των αναγκών των σπουδαστών συντάχθηκε ερωτηματολόγιο διερεύνησης αναγκών, το οποίο συμπληρώθηκε από 34 σπουδαστές επιπέδου Γ1 που παρακολουθούσαν μαθήματα κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2009-10 & 2010-11 (η έρευνα βρίσκεται σε εξέλιξη). Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει ερωτήσεις ως επί το πλείστον κλειστού τύπου, που αφορούν:

- Τα *προσωπικά στοιχεία* των σπουδαστών (ηλικία, καταγωγή, επάγγελμα, σπουδές κτλ.), τα οποία είναι απόρρητα και χρησιμοποιούνται για στατιστικούς λόγους.
- Το *προφίλ* των σπουδαστών. Για ποιους λόγους κάνουν μαθήματα ελληνικών, πώς έμαθαν μέχρι τώρα ελληνικά, πού τα χρησιμοποιούν, πού έχουν αδυναμίες, ποια είναι τα ενδιαφέροντά τους κτλ.
- Τις *θεματικές* που τους ενδιαφέρουν. Έχουν να επιλέξουν ανάμεσα σε: Γλώσσα – Λογοτεχνία, Εκπαίδευση, Εργασία, Ελεύθερο χρόνο – Ψυχαγωγία, Δημόσιο βίο – Κοινωνία – Δημόσιες & Ιδιωτικές Υπηρεσίες, Περιβάλλον – Οικολογία, Πολιτισμό – Παραδόσεις, Ψυχολογία, Υγεία- Διατροφή, Οικονομία, Φυλετικές διακρίσεις – Μετανάστευση, Τεχνολογία, Επιστήμη, Πολιτική, Ελληνική ιστορία (Αρχαία, Βυζαντινή, Νεότερη και Σύγχρονη), Κινηματογράφος – Θέατρο ή να συμπληρώσουν κάποια άλλη.
- Τις *δεξιότητες* που επιθυμούν να καλλιεργήσουν: Κατανόηση/ παραγωγή γραπτού/ προφορικού λόγου.
- Τις *προσδοκίες* τους από το πρόγραμμα. Οι ερωτήσεις της ενότητας αυτής ήταν ανοιχτού τύπου, όπου όσοι σπουδαστές τις απάντησαν στην ουσία επικεντρώνονταν σε κάποιες ανάγκες τους που ήδη είχαν εκφράσει στις προηγούμενες ενότητες του ερωτηματολογίου.

2. Το νέο αναλυτικό πρόγραμμα

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, αφενός το προφίλ των σπουδαστών του σχολείου και αφετέρου τις ανάγκες των φοιτητών που αποτυπώνονται τόσο μέσα από τα ερωτηματολόγια όσο και από τη δική μας παρατήρηση και εμπειρία κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας διδάσκοντας στο επίπεδο των προχωρημένων προβληματιστήκαμε αρκετά για το τι θα έπρεπε να περιέχει ένα πρόγραμμα σπουδών που απευθύνεται σε ένα κοινό με τέτοια ποικιλομορφία. Επιπλέον, ο αριθμός των εγχειριδίων που υπάρχουν για το Γ1 επίπεδο είναι περιορισμένος και δεν μπορεί να ανταποκριθεί στο εύρος των αναγκών των σπουδαστών του ΣΝΕΓ.

Σε όλες τις διαφορές που προαναφέρθηκαν σίγουρα θα πρέπει να προστεθεί και το γνωστικό, εκπαιδευτικό και πολιτισμικό κεφάλαιο που φέρει ο κάθε σπουδαστής. Έτσι, οδηγηθήκαμε στο συμπέρασμα ότι δεν είναι δυνατόν ειδικά στο προχωρημένο επίπεδο να περιοριστούμε μόνο σε ένα syllabus. Γι' αυτούς τους λόγους αναγνωρίσαμε την αναγκαιότητα κατάρτισης ενός αναλυτικού προγράμματος σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης. Εκτός των άλλων, πιστεύουμε ότι ιδιαίτερα ένας ενήλικας που επιλέγει συνειδητά να παρακολουθήσει μαθήματα γλώσσας προχωρημένου επιπέδου μπορεί και πρέπει να διαθέτει έναν τέτοιο βαθμό αυτονομίας που να επιλέγει ο ίδιος ή η ίδια το περιεχόμενο του γλωσσικού προγράμματος που πρόκειται να παρακολουθήσει.

Επομένως, αυτό που προτείνουμε είναι η εμπλοκή και ο συμμετοχικός χαρακτήρας του εκπαιδευόμενου στη διαμόρφωσή του syllabus, το οποίο θα αντλεί το περιεχόμενό του από το curriculum. Αυτό προϋποθέτει τη διερεύνηση των εκπαιδευτικών και γλωσσικών αναγκών των σπουδαστών κατά την έναρξη κάθε τμήματος προχωρημένου επιπέδου με τον τρόπο που περιγράφηκε παραπάνω. Επιπλέον, η διερεύνηση αυτή κρίνεται απαραίτητη και για το λόγο ότι το Σχολείο Νέας Ελληνικής του ΑΠΘ προβλέπει μια ποικιλία προγραμμάτων ως προς τη χρονική διάρκεια (ετήσια, τμήματα χειμερινά και εαρινά, μηνιαία χειμερινά και θερινά) με 10ωρη ή 20ωρη εβδομαδιαία διάρκεια.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε αυτό το επίπεδο γλωσσομάθειας έχουν ήδη κατακτηθεί όλες οι βασικές δομές και το λεξιλόγιο σε τέτοιο βαθμό που ο ομιλητής της Γ2 μπορεί να ανταπεξέλθει με μεγάλη άνεση στις καθημερινές του ανάγκες. Ήδη από το επίπεδο B2 οι σπουδαστές αρχίζουν να έρχονται σε επαφή με πιο επίσημες μορφές λόγου και κειμενικά είδη. Στο Γ1 επίπεδο τα κειμενικά είδη του επίσημου λόγου διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο.

Επίσης, η ερμηνεία των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου υποδεικνύει τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων για βαθύτερη κατανόηση της ελληνικής πραγματικότητας και κατ' επέκταση της κοινωνίας αλλά και για μια πιο ολοκληρωμένη ένταξη στην κοινωνία αυτή διαμέσου της γλώσσας. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι κρίσιμες για την επιλογή των γλωσσικών στοιχείων, την καλλιέργεια των γλωσσικών δεξιοτήτων αλλά και την ανάπτυξη της κοινωνικοπολιτισμικής τους ικανότητας.

2.1 Οι τέσσερις δεξιότητες

- **Κατανόηση προφορικού λόγου**
Βασικός στόχος αυτής της δεξιότητας είναι να αναπτύξουν οι σπουδαστές την ικανότητα να κατανοούν με ευκολία μια ευρεία γκάμα τύπων κειμένων του επίσημου λόγου όπως ειδησεογραφικά δελτία της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου, ομιλίες που αφορούν διάφορα θέματα, να συναλλάσσονται με ευχέρεια με δημόσιες υπηρεσίες κατανοώντας εξειδικευμένες πληροφορίες και οδηγίες, να παρακολουθούν με άνεση πολιτικές συζητήσεις είτε επίσημου είτε ανεπίσημου επικοινωνιακού πλαισίου. Θα πρέπει να τονίσουμε σε αυτό το σημείο ότι ένας σημαντικός αριθμός σπουδαστών του σχολείου μας ζει στο εξωτερικό, γεγονός που σημαίνει έκθεση σε φτωχό προφορικό γλωσσικό εισαγόμενο το οποίο θα πρέπει να εμπλουτιστεί επαρκώς κατά την εκπαιδευτική διαδικασία.
- **Παραγωγή προφορικού λόγου**
Η εξοικείωση των σπουδαστών με τον καθημερινό λόγο θεωρείται δεδομένη σε αυτό το επίπεδο. Συνεπώς, πρέπει να προετοιμαστούν για τη μετάβαση στην παραγωγή προφορικού λόγου χρησιμοποιώντας επίσημο ύφος τόσο στο επίπεδο του λεξιλογίου όσο και στη χρήση των σύνθετων μορφοσυντακτικών δομών που απαιτούνται. Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των σπουδαστών που συμμετείχαν στην έρευνα εστιάστηκε στη συμμετοχή σε συζητήσεις πολιτικού και κοινωνικού περιεχομένου, εύρημα που αναδεικνύει τη διάθεση για μεγαλύτερη εμπλοκή σε ένα βαθύτερο επίπεδο στην κοινωνική ζωή της χώρας. Ωστόσο, θα πρέπει να εκφράζονται με ευκολία όχι μόνο σε περιστάσεις διάδρασης αλλά για παράδειγμα και κατά την παρουσίαση ενός θέματος σε κοινό ακολουθώντας τις συμβάσεις που χαρακτηρίζουν μια τέτοια δραστηριότητα.
- **Κατανόηση γραπτού λόγου**
Είναι μεγάλο το εύρος των κειμένων με τα οποία μπορούν να έρθουν σε επαφή οι εκπαιδευόμενοι, εκτός από το άρθρο που αποτελεί τον κυρίαρχο τύπο κειμένου στα διδακτικά εγχειρίδια αυτού του επιπέδου. Έτσι, ίσως εξηγείται αυτή η επιλογή κειμενικού τύπου από έναν μεγάλο αριθμό σπουδαστών. Πάραυτα υπάρχει πληθώρα κειμένων που απουσιάζουν συνήθως από τη διδασκαλία σε προχωρημένο επίπεδο, όπως είναι το λογοτεχνικό κείμενο που ήταν το στοιχείο που επέλεξαν οι περισσότεροι εξαιτίας ίσως και της δυσκολίας που παρουσιάζει ως προς την κατανόηση, η ποίηση αλλά και διάφορα είδη εγγράφων όπως

συμβάσεις, συμβόλαια, προκηρύξεις, επαγγελματικές επιστολές κ.α. τα οποία, όταν οι σπουδαστές τα συναντούν στην καθημερινή τους ζωή, τα αντιμετωπίζουν με δέος λόγω του ιδιαίτερα ασυνήθιστου λεξιλογίου που περιέχουν.

- Παραγωγή γραπτού λόγου
Στην παραγωγή γραπτού λόγου, όπως προέκυψε και από τις απαντήσεις στα ερωτηματολόγια, οι ανάγκες των σπουδαστών αφορούν και πάλι τύπους κειμένων του επίσημου λόγου σχετικούς με την επαγγελματική ζωή. Βέβαια η πιο δημοφιλής επιλογή είναι η σύνταξη άρθρου η οποία όμως μπορεί να συνδέεται με το γεγονός ότι κατά την ανάπτυξη αυτής της δεξιότητας στη διδακτική πράξη αυτό το είδος ζητείται συνήθως να συντάξουν παρόλο που στην κοινωνική πραγματικότητα δεν είναι ανάλογη η συχνότητα εμφάνισης του ως γραπτή παραγωγή.

2.2 Δομή/ Περιεχόμενο

- Κειμενικά είδη- Κειμενικοί τύποι

Η κειμενοκεντρική προσέγγιση βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τα τελευταία χρόνια στη διδασκαλία της γλώσσας ως μητρικής, δεύτερης ή ξένης. Ειδικά όσον αφορά στην τελευταία, η έρευνα και οι θεωρίες που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Γλωσσικής Διδασκαλίας για Ειδικούς Σκοπούς προσφέρουν ένα μοντέλο εφαρμογής που μπορεί να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις και τις προϋποθέσεις τμημάτων προχωρημένου επιπέδου γλωσσομάθειας. Αυτό που ενδιαφέρει περισσότερο είναι οι τύποι κειμένων, γραπτών και προφορικών, οι οποίοι μπορεί να συγκαταλέγονται σε ένα κειμενικό είδος ή και περισσότερα. Αυτό είναι απόλυτα φυσικό αφού στις σημερινές κοινωνικές πρακτικές οι περισσότεροι κειμενικοί τύποι είναι μεικτοί ως προς κειμενικά είδη.

Η επιλογή των κειμενικών τύπων έχει ως άξονα τις ευρύτερες θεματικές περιοχές με βάση τις οποίες δομείται ένα syllabus ή ένα διδακτικό εγχειρίδιο. Ενώ ένα άλλο κριτήριο επιλογής τους είναι οι πιθανότητες χρήσης τους σε διάφορες επικοινωνιακές περιστάσεις που αναμένεται να συμμετέχουν οι σπουδαστές στην κοινωνική τους ζωή χρησιμοποιώντας την Ελληνική. Οι κειμενικοί τύποι παρουσιάζουν ομοιότητες και διαφορές στις διάφορες χώρες. Ωστόσο, παρατηρείται μια αδυναμία αρκετών σπουδαστών να κατανοήσουν και να παραγάγουν διάφορους κειμενικούς τύπους, γεγονός που μπορεί να απορρέει από την ιδιαίτερη πολιτισμική τους ταυτότητα αλλά και το διαφορετικό «εκπαιδευτικό» κεφάλαιο που μεταφέρουν μέσα στην τάξη. Επομένως, σε ορισμένες περιπτώσεις η ρητή διδασκαλία των λεκτικών (λεξιλογικών, μορφοσυντακτικών, υφολογικών, κειμενικών) χαρακτηριστικών των κειμενικών τύπων επιβάλλεται από τις ίδιες τις δυσκολίες των ίδιων των εκπαιδευόμενων. Επίσης, η συνοχή και η συνεκτικότητα των παραγόμενων κειμένων θα πρέπει να πλαισιώνεται από τη διδασκαλία με τα κατάλληλα μέσα αφού από την διδακτική εμπειρία προκύπτει μια μεγάλη δυσκολία των εκπαιδευόμενων να ενσωματώσουν τους απαιτούμενους κειμενικούς δείκτες στις γραπτές παραγωγές τους (Γεωργακοπούλου & Γούτσος, 1999: 63-68· Αρχάκης, 2005:128-140).

- Λεξιλόγιο

Το λεξιλόγιο, όπως προέκυψε από τα ερωτηματολόγια, αποτελεί την σημαντικότερη ανάγκη των σπουδαστών μας καθώς πρόκειται για μια περιοχή με τεράστιο εύρος. Στόχος επομένως για τον προχωρημένο σπουδαστή είναι να αποκτήσει την ικανότητα κατανόησης άγνωστων λέξεων και εκφράσεων στηριζόμενος στις πληροφορίες του περικειμένου. Εντούτοις, πρέπει να εξοικειωθεί με λόγιες λέξεις που απαντούν στον επίσημο λόγο όπως επίσης με συνάψεις, λεξικές φράσεις, στερεότυπες εκφράσεις, ιδιωτισμούς και παροιμίες οι οποίες είναι ίσως το δυσκολότερο κομμάτι ως προς την κατάκτηση από την πλευρά των μη φυσικών ομιλητών καθώς συχνά εμπεριέχει και πολιτισμικές πληροφορίες. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις στερεότυπες εκφράσεις με τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας σε τρίτο πρόσωπο που χρησιμοποιούνται ευρύτατα στον ανεπίσημο προφορικό λόγο που αποτελούν ακατανόητες φράσεις ειδικά για άτομα που δεν έχουν ζήσει στη χώρα της Γ2.

Επιπρόσθετα, καθοριστικής σημασίας κρίνεται η πρόσληψη της συνυποδηλωτικής σημασίας που σημαίνει πολυεπίπεδη κατανόηση των λέξεων στο πλαίσιο των κειμένων. Σε όλα τα παραπάνω θα πρέπει να προστεθεί η ικανότητα διάκρισης των επιπέδων ύφους μεταξύ συνώνυμων λέξεων και η γνώση της ορθής χρήσης τους στα κατάλληλα γλωσσικά περιβάλλοντα. Η σύνθεση και η παραγωγή λεξιλογίου επίσης μπορεί να συμβάλλει στον εμπλουτισμό αλλά κυρίως στην ουσιαστικότερη κατανόηση των συστατικών των λέξεων και των νοημάτων (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 2002· Ιορδανίδου & Πανταζάρα, 2010· Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006: 90-95· Γούτσος, 2006: 44-49).

- **Μορφοσύνταξη**

Για την κατάκτηση των τεσσάρων δεξιοτήτων απαραίτητη είναι και η ανάπτυξη της γλωσσικής επίγνωσης δύσκολων, λιγότερο συχνά χρησιμοποιούμενων μορφοσυντακτικών δομών και λόγιων τύπων που χαρακτηρίζουν τον επίσημο λόγο χωρίς βέβαια να εξαιρούνται δομές ιδωματικού χαρακτήρα που εντάσσονται στο πλαίσιο της καθημερινής επικοινωνίας. Στο νέο αναλυτικό πρόγραμμα περιλαμβάνονται η κλίση ανώμαλων ουσιαστικών, επιθέτων, αντωνυμιών, και λόγιων ρημάτων και ρηματικών τύπων (μετοχές) που συναντώνται στον επίσημο λόγο, οι λειτουργίες των πτώσεων, οι τροπικότητες αλλά και τα είδη των προτάσεων. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να απουσιάζουν δομές που παρά του ότι έχουν διδαχθεί σε προηγούμενα επίπεδα παρουσιάζουν δυσκολίες στην κατάκτηση της ελληνικής, όπως είναι για παράδειγμα η χρήση του οριστικού και μηδενικού άρθρου, η αναφορά και η χρήση των κλιτικών όπως επίσης και η ρηματική όψη (ΚΕΓ, 2011· Ιακώβου Μ. & Σ. Μπέλλα, 2004: 169-202).

- **Πολιτισμική επίγνωση**

Ο πολιτισμός είναι συνυφασμένος με τη γλώσσα μιας χώρας και κατά την άποψή μας δεν θα πρέπει να αποτελεί ένα ξεχωριστό κομμάτι, αντίθετα να εντάσσεται στο γλωσσικό μάθημα. Ο πιο κατάλληλος τρόπος επαφής είναι η βιωματική εμπειρία διαμέσου της γλώσσας και έτσι είναι οργανωμένες στο Σχολείο Νέας Ελληνικής του ΑΠΘ οι δραστηριότητες που αφορούν γνωριμία με την πόλη αλλά και τους ανθρώπους της. Στα τμήματά μας -κυρίως στα προχωρημένα επίπεδα- είναι έντονη η επιθυμία των φοιτητών για απόκτηση γνώσεων σχετικά με την ιστορία ιδίως τη νεότερη καθώς εκφράζεται συχνά η ανάγκη για βαθύτερη κατανόηση τόσο της ελληνικής κοινωνίας όσο και των διεθνών γεωπολιτικών σχέσεων της χώρας. Στο αναλυτικό πρόγραμμα που καταρτίσαμε συμπεριλάβαμε και τη θεματική της ελληνικής ιστορίας εφόσον από τα ερωτηματολόγια προέκυψε ως σημαντική ανάγκη των σπουδαστών μας.

2.3 Θεματική ανάπτυξη του προγράμματος σπουδών

Το πρόγραμμα σπουδών αναπτύσσεται θεματικά όπως και τα syllabi των προηγούμενων επιπέδων του ΣΝΕΓ (Α1, Α2, Β1, Β2) αλλά και με τον τρόπο που είναι συνήθως διαρθρωμένα τα σύγχρονα διδακτικά εγχειρίδια. Οι θεματικές προκύπτουν από τις ανάγκες των φοιτητών που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα αλλά και από την εμπειρία τις διδακτικής πράξης, του ΚΕΠΑ, του αναλυτικού προγράμματος του ΚΕΓ για τις εξετάσεις ελληνομάθειας.

Η κάθε θεματική ενότητα συγκροτείται με βάση τους κειμενικούς τύπους που εμφανίζονται σε συγκεκριμένες αποικίες λόγου στην ελληνική πραγματικότητα και εξειδικεύεται σε επιμέρους θεματικούς τομείς που την συνιστούν. Για παράδειγμα στη θεματική ενότητα που αφορά την εργασία θα πρέπει να εξεταστούν άρθρα σχετικά με τα συνδικαλιστικά όργανα, την ανεργία κ.α. προκηρύξεις θέσεων εργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, συμβάσεις εργασίας ορισμένου αορίστου χρόνου, συμβάσεις έργου επιστολές εκδήλωσης ενδιαφέροντος, επαγγελματικές αναφορές κ.α. στα οποία εμπεριέχεται μια μεγάλη ποικιλία λεξιλογικών στοιχείων και μορφοσυντακτικών δομών, όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.

Θεματική ενότητα	Τύποι κειμένων	Θεματικό λεξιλόγιο
Εργασία	Άρθρο, επιφυλλίδα, Προκήρυξη, Αναφορά Σύμβαση εργασίας Βεβαίωση προϋπηρεσίας, Κανονισμός λειτουργίας, Βιογραφικό σημείωμα, Συνοδευτική επιστολή βιογραφικού σημειώματος, Επιστολή εκδήλωσης ενδιαφέροντος για θέση εργασίας, Επαγγελματική συνέντευξη Επιστολή δήλωσης παραίτησης Επαγγελματική αναφορά Άδειες ασκήσεως επαγγέλματος	Τα συνδικαλιστικά όργανα της Ελλάδας, ΟΑΕΔ, Εργασία στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα Φορείς ασφάλισης, Άδειες: Αναρρωτική Εκπαιδευτική, Κυήσεως ανατροφής τέκνου Άνευ αποδοχών Φορείς επαγγελματικής κατάρτισης Ανεργία στην Ελλάδα Αναζήτηση εργασίας

Πίνακας 2

3. Επίλογος

Στο άρθρο αυτό, περιγράψαμε την πρότασή μας για έναν νέο τύπο syllabus σύμφωνα με τον οποίο προτείνεται να αντλούνται κάθε φορά ανάλογα με τις ανάγκες των σπουδαστών οι τύποι λόγου αλλά και οι επιμέρους θεματικές από το αναλυτικό πρόγραμμα. Επίσης, τονίσαμε την αναγκαιότητα ενός ανοιχτού αναλυτικού προγράμματος που θα υπόκειται αφενός σε εμπλουτισμό με βάση τις εκάστοτε ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των σπουδαστών ενισχύοντας έτσι το συμμετοχικό ρόλο του εκπαιδευόμενου ενήλικα και αφετέρου σε επικαιροποίηση λαμβάνοντας υπόψη τις αλλαγές στην κοινωνική πραγματικότητα ώστε να διασφαλίζει τον σύγχρονο χαρακτήρα του.

Βιβλιογραφία

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α., 2002. *Αντίστροφο λεξικό της Νέας Ελληνικής*. Α.Π.Θ., Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/reverse/index.html
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α. & Α. Ευθυμίου, 2006. *Οι στερεότυπες εκφράσεις και η διδακτική της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας*. Αθήνα: εκδ. Πατάκη.
- Αρχάκης, Α., 2005. *Γλωσσική διδασκαλία και σύσταση των κειμένων*. Αθήνα: Πατάκης.
- Γεωργακοπούλου Α. & Δ. Γούτσος, 1999. *Κείμενο και επικοινωνία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γούτσος, Δ., 2006. Ανάπτυξη λεξιλογίου: Από το βασικό στο προχωρημένο επίπεδο. Στο Γούτσος, Δ., Σηφianού, Μ. και Γεωργακοπούλου, Α. (2006) (επιμ.) *Η ελληνική ως ξένη γλώσσα: Από τις λέξεις στα κείμενα*. Αθήνα: Πατάκης, 13-92.
- Ευσταθιάδης, Σ., Αντωνοπούλου, Ν., Μανάβη, Δ. & Σ. Βογιατζίδου, 2001. *Πιστοποίηση Επάρκειας της Ελληνομάθειας. Αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα*. Θεσσαλονίκη: ΥΠ.Ε.Π.Θ. & Κ.Ε.Γ.
- Ιακώβου Μ. & Σ. Μπέλλα, 2004. *Αναλυτικό Πρόγραμμα για τη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας σε Ενηλίκους: Προχωρημένο Επίπεδο*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Ιορδανίδου Α. & Μ. Πανταζάρα, 2010. *Χτίζω λέξεις. Πώς σχηματίζονται οι νεοελληνικές λέξεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Κοντόλι
- Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2011. *Πιστοποίηση Ελληνομάθειας*. <http://www.greeklanguage.gr/certification/> (τελευτ. πρόσβαση: 20/02/11)
- Παπαγεωργίου Σ., 2008. *Αντιστοίχιση Επιπέδων του Πιστοποιητικού Επάρκειας της Ελληνομάθειας με τα Επίπεδα του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς: Τελική Αναφορά του Προγράμματος*. Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ.